काठेखोला गाउपालीकाका पदाधिकारीहरुका लागि

आचार संहिता, २०७४

काठेखोला गाउपालिका

२०७४

काठेखोला गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरुको आचारसंहिता, २०७४

प्रस्तावना

नेपालका संविधान बमोजिम सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयका आधारमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको अभ्यास गर्दै सङघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच सुमधुर अन्तर सरकार सम्वन्ध कायम गर्न, स्थानीय शासन व्यवस्थामा जनताका अर्थपूर्ण सहभागिता प्रबर्द्धन गर्दै वढी जनमुखी, सेवामुखी, जनउत्तरदायी, पारदर्शी तथा सुशासनयुक्त स्थानीय शासनका प्रत्याभूति गन, स्थानीय तहलाइ जनताका विश्वासिला शासन इकाईका रुपमा स्थापित गर्न, स्थानीय तहबाट समाजका विभिन्न वर्ग, धर्म, लिङ्ग, जातजातिका मौलिक संस्कृतिप्रति सम्मान र सहिष्णु भावनाको विकास गर्न तथा कानुनी राज्य, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका लाभहरूको न्यायोचित वितरण र दीगो विकासका अवधारणालाई मूर्त रुप दिन हामी जनताबाट निर्वाचित पदाधिकारीका आचरण र क्रियाकलापहरुलाई सोही अनुरुप मर्यादित र नमूनायोग्य तुल्याउनका लागि काठेखोला गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरुले गाउँसभाको बैठकबाट पारित गरी यो "काठेखोला गाउपालिकाका पदाधिकारीको आचारसंहिता, २०७४" बनाइ लागु गरेका छौ।

भाग – १
प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यो आचारसंहिताका नाम " काठेखोला गाँउपालिकाका पदाधिकारीहरुको आचारसंहिता, २०७४" रहेको छ।

(२) यो आचारसहिता गाउसभाबाट पारित भएको मितिदेखि लागु हुनेछ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अका अर्थ नलागेमा यस आचारसंहितामा,

(क) "अध्यक्ष" भन्नाले काठेखोला गाउँपालिकाका अध्यक्षलाइ सम्झनुपर्छ।

(ख) "आचारसंहिता" भन्नाले गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरुको आचारसंहिता, २०७४ लाई जनाउनेछ।

(ग) "अनुगमन समिति" भन्नाले यस आचारसंहिता अनुसार गठित आचारसंहिता अनुगमन समितिलाइ सम्झनुपर्छ।

(घ) "कार्यपालिका" भन्नाले काठेखोला गाउ कार्यपालिका सम्झनु पर्छ ।

(ङ) "पदाधिकारी" भन्नाले काठेखोला गाउँपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, वडाध्यक्ष, कार्यपालिकाका सदस्य तथा सभाका अन्य सदस्य समेतलाइ सम्झनुपर्छ । यस शब्दले गाउँपालिकाले आफ्ना कार्य सम्पादनका सिलसिलामा गठन गरेका जुनसुकै समिति वा उपसमिति वा कार्यदलका सदस्यहरु समेतलाई सम्झनुपर्दछ।

च) "सभा" भन्नाले काठेखोला गाउँसभालाई वुझाउनेछ।

(छ) "स्थानीय तह" भन्नाले नेपालका संविधान बमोजिमको गाउँपालिका, नगरपालिका र जिल्ला सभा सम्झनुपर्छ । यस खण्डमा उल्लिखित नगरपालिका भन्नाले महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका र नगरपालिका समेतलाइ जनाउनेछ।

भाग – २
पदाधिकारीका आचारहरु

३. सामान्य आचारहरुका पालना गर्ने : पदाधिकारीहरुले पालना तथा अवलम्वन गर्नुपर्ने सामान्य आचारहरु देहायमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछन। जसका अवलम्वन गर्न हामी प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछौं,

३.१ नेपालको स्वतन्त्रता, स्वाधीनता, स्वाभिमान, राष्ट्रिय एकता, भौगोलिक अखण्डता र जनतामा निहित सार्वभौमसत्ताप्रति प्रतिबद्ध रहंदै,

(क) पदाधिकारीहरुले नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय एकता, स्वाधीनता र स्वाभिमानका अक्षुण्णतामा प्रतिकल हुने कार्य गर्ने छैनौ।

(ख) कुनै पनि पदाधिकारीले राष्ट्र विरुद्ध हुने कार्यमा सघाउ पुऱ्याउन, राष्ट्रिय गोपनीयता भङ्ग गर्ने, राष्ट्रिय सुरक्षामा आँच पऱ्याउने कार्यहरु गर्न वा त्यस्ता कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने कार्य गर्न वा गराइने छैन।

(ग) कुनै पदाधिकारीले पदीय जिम्मेवारी पालना गर्दा सदैव राष्ट्र र जनताको बृहत्तर हितलाइ ध्यानमा राखी गर्नेछौ।

(घ) कुनै पनि व्यक्ति वा निकायले जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता, राष्ट्रिय एकता, स्वाधीनता, सामाजिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा ऐतिहासिक सौहार्दतामा आँच पुऱ्याउन गरी कार्य गरेमा त्यस्तो कार्य निरुत्साहित गर्नेछौ ।

३.२ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचका स–सम्वन्धमा जोड दिंदे,

(क) पदाधिकारीहरुले संघ, पदेश र स्थानीय तहबीचका सुसम्वन्ध, कार्यअधिकारक्षेत्र, कार्य प्रणाली वा संस्थागत प्रबन्धमा कुनै आँच पुऱ्याउन वा दखल दिन वा अन्तरसरकार सम्वन्धमा खलल पार्न कुनै क्रियाकलाप गर्न वा वक्तव्य वा प्रकाशन वा प्रचार प्रसार गरिने छैन।

(ख) कुनै पनि आधारमा स्थानीय तहका वासिन्दाहरुलाइ भेदभाव गर्न वा समान सुरक्षा, सेवा, सुविधा र सरक्षणबाट बञ्चित गरिनेछैन।

तर महिला, वालवालिका, अपांगता भएका व्यक्ति, दलित, जेष्ठ नागरिक लगायगत पछि परेका वर्ग, क्षेत्र तथा समुदायका हकहितका लागि विशेष व्यवस्था गर्न प्रतिबद्ध रहनेछा।

(ग) अन्तर स्थानीय तह तथा अन्तर सरकार वस्तु वा सेवाका निर्वाध आवागमनलाइ कुनै बाधा गरिने वा भेदभाव गरिनेछैन।

३.३ संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणाली, स्वशासन र स्वायत्त शासन, संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट राज्यशक्तिका प्रयोग तथा विश्वव्यापी मानव अधिकार र मौलिक अधिकारका मान्य सिद्धान्तका प्रबर्द्धन गर्न,

(क) जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता, स्वशासन तथा स्वायत्त शासन, सघ, प्रदश र स्थानीय तहबाट राज्यशक्तिका पयोग, सघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका मान्य सिद्धान्तहरुलाइ उच्च सम्मान र आत्मसात गरिनछ।

(ख) संघीय लोकतान्त्रिक प्रणाली, स्थानीय स्वायत्तता र तल्ला तहमा अधिकारका विकन्द्रीकरणका सिद्धान्त तथा नीतिलाइ अनादर गर्ने, जनताप्रतिका उत्तरदायित्वलाइ अस्वीकार गर्ने, अवहेलना गर्ने, अन्तरसरकार सम्वन्ध एव स्थानीय तहहरु र साझेदार सघ सस्थासंगका कानुन बमोजिमका सम्बन्धमा खलल पार्ने जस्ता कुनै लेख, समाचार, भाषण, वक्तव्य प्रकाशन वा प्रशारण गर्ने वा गराउन हुँदैन।

तर यस कुराले उल्लखित बिषयमा अनुसन्धान मुलक कुनै लेख रचना प्रकाशित गर्ने र सो अनुरुप धारणा राख्न रोक लगाएका मानिन छैन।

३.४ साधन श्रोतका पूर्ण सदुपयोग गर्ने :

(क) कानुन बमोजिम आफूले पाउने सेवा सुविधाबाहेक स्थानीय तहका साधन, श्रोत, नगद वा जिन्सी कुनै पनि प्रकारले मास्न, उपभोग गर्न र दुरुपयोग गर्न गराउन हुदैन ।

(ख) कुनै पनि पदाधिकारील सार्वजनिक स्रोतको प्रयोग गर्दा अधिकतम सदुपयोग र उत्पादनशील कार्यमा प्रयोग गर्नु पर्नेछ।

३.५ आपनो जिम्मेवारीको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न गराउन,

(क) कुनै पनि पदाधिकारीले कानुनले तोकिए बमोजिमका पदाधिकारीहरुलाई पूर्व जानकारी नदिइ आफ्नो सेवा दिने स्थान छाडी अन्यत्र जानु हुदैन।

(ख) पदाधिकारीले प्रचलित कानुनमा तोकिएभन्दा बढी समयका लागि आफ्ना कायक्षेत्र छोडनुपर्दा वा कार्यक्षेत्रभन्दा वाहिर जानुपर्ने भएमा कानुनले तोक बमोजिमका जनपतिनिधि वा पदाधिकारीलाइ आफ्ना पदका अख्तियारी नदिइ जानु हुदैन।

३.६ गैर कानुनी आश्वासनलाइ निरुत्साहित गर्ने,

(क) संविधान तथा प्रचलित कानुनले दिएका अधिकारक्षेत्रभन्दा बाहिरका काम गरिदिन्छ भनी कसैलाइ आश्वासन दिन हुदैन।

(ख) कानुन बमोजिम गर्नुपर्ने काम गर्न वा सेवा दिनका लागि आनाकानी वा ढिलाइ गर्ने, जानीजानी अनावश्यक झंझट थप्न वा आफ्ना अधिकारक्षेत्र बाहिरका काम गरिदिन वा गराइ दिनेछ भनी आश्वासन वा भरोसा पर्ने कुनै काम गर्न वा गराउन हुँदैन।

(ग) स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुले ऐनले तोकिएका योजना तर्जुमा प्रकृयाका जानाकारी नदिइ कुनै व्यक्ति, संस्था वा समदायलाइ स्थानीय तहका योजना बाहेकका कुनै कार्यक्रम वा योजना स्वीकृत गरिदिन वा गराईदिन आश्वासन दिन हुँदैन।

(घ) आफ्ना लागि वा अरू कसैका लागि अनुचित लाभ पुग्ने गरी पदका दुरूपयोग गर्ने कार्य गर्न गराउनु हुदैन।

३.७ राजनीतिक आस्थाका आधारमा भेदभावपूण कार्य नगर्न दृढ रहँदा,

(क) राजनीतिक आस्था वा विचारका आधारमा कार्यपालिका वा सभाका सदस्यहरु वा कर्मचारीहरु वा सेवाग्राही तथा आम नागरिकहरुसंग तेरा मेरोका भावना राखी कुनै कार्य गर्नु/गराउन हुदैन।

(ख) आफु सम्वद्ध राजनीतिक दल वा सम्वद्ध कुन निकाय वा सघसंस्थालाइ मात्र लाभ पुग्ने वा सुविधा हुने गरी कुनै निर्णय वा योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछैन।

३.८ सामाजिक सौहार्दता र समावेशीकरणप्रति दृढ संकल्पित रहदै,

(क) सामाजिक सदभाव तथा सौहार्दता (प्रेम) खल्बल्याउन नहुन : विभिन्न जात जाति, धर्म, वर्ग, क्षेत्र, सम्प्रदायबीच सामाजिक सदभाव र सौहार्दता खल्बल्याउन कुनै काम वा अन्य कुनै व्यवहार गर्न

वा गराउन हुँदैन। कुनै सम्पदायबीचका स–सम्वन्धमा खलल पर्ने गरी क्रियाकलाप गर्न गराउन र प्रचार पसार गर्न गराउन हुदैन।

(ख) छुवाछुतलाइ प्रश्रय दिने व्यवहार गर्नु हुदैन। कुनै बिचार ब्यक्त गर्दा जातीय, धामिक, सांस्कतिक वा समाजिक विद्वेष वा धामिक भेदभाव जनाउने खालका काम कुरा गर्न वा उखान टुक्का प्रयोग गर्ने वा कुनै जाती, धर्म, सस्कृति वा समुदायका स्वाभिमानमा धक्का लाग्ने वा आघात पुग्ने खालका शब्द/वाणीहरुका प्रयोग गर्न हुदैन।

(ग) कुनै पनि जातजाति, धर्म, वर्ण, लिङ्ग आदिका आधारमा भेदभाव गर्न हुँदैन तथा सबै समुदायका कानुनी हकहित र मौलिक सस्कृतिप्रति बोली र व्यवहार दुबै तवरबाट प्रतिकुल असर पर्ने गरी कार्य गर्न गराउन हुदैन।

(घ) कुनै पनि समुदायका परम्परा देखिका धर्म अवलम्वन गर्न धार्मिक स्वतन्त्रताका सम्मान गर्न पर्नेछ ।

तर, आफना क्षेत्रभित्र कसैका धर्म परिवर्तन गर्न गराउन कुनै पनि क्रियाकलाप हुन दिनहुदैन।

(ङ) कुनै विदशी नागरिक वा सस्थाले नेपालका सभ्यता, नेपाली जनताबीचका सदभाव बिर्गान वा भडकाउन काम गरेको वा गर्न लागेका जानकारी भएमा तत्काल सम्बन्धित निकायमा सुचित गर्नु पर्नेछ।

३.९ पदाधिकारीबीच कार्यजिम्मेवारीका न्यायोचित बाँडफाँड गर्ने :

(क) पदाधिकारीहरुबीच जिम्मेवारी, अधिकार वा सुबिधा वा दायित्वका बाँडफाँड गर्दा राजनीतिक दलसँगका सम्वद्धता वा राजनीतिक आस्था वा महिला वा पुरुष वा सामाजिक समावशीकरणका आधारमा भेदभाव गर्नु हुँदैन।

तर कानुन बमोजिम बिशेष जिम्मेवारी र अवसर दिनका लागि उल्लखित प्रावधानले रोक लगाएको मानिन छैन ।

३.१० कसैको स्वाभिमान र अस्तित्वमा कुनै आँच आउन नदिन,

(क) पदाधिकारीले सबैसंग शिष्ट र मर्यादित बाणी तथा शव्दका प्रयोग गर्नुपर्नेछ। शालिन र स्वभाविक सामाजिक आचारहरु गर्नुपर्नेछ। जनतासग हार्दिक, नम्र र आदरपूर्वक व्यवहार गर्नुपर्नेछ।

(ख) पदाधिकारीबाट कार्यपालिका र सभाका सदस्यहरु, स्थानीय तहमा कार्यरत कर्मचारीहरुमा एक अर्काप्रति झुठा लाञ्छना लगाउने, रिस राग द्वेष राख्न तथा एक अर्काका बिषयमा अप्रासांगिक टिकाटिप्पणी गर्न वा अतिसयुक्तिपुर्ण अभिव्यक्ति दिइनेछैन ।

(ग) पदाधिकारीले निर्वाचित जनपतिनिधि, कर्मचारी, सेवाग्राहीप्रति राम्रो व्यवहार र शीष्ट भाषाको गर्नेछन।

(घ) पदाधिकारीले संस्थागतरुपमा कुनै धारणा व्यक्त गर्दा स्थानीय तह, यसका निणयहरु वा कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीलाइ होच्याउन वा अनादर गर्न भाषा वा अभिव्यक्ति दिन वा दिन लगाउन हुदैन।

(ङ) पदाधिकारी तथा कर्मचारीबीच एक अर्काको काम, पेशागत मर्यादा र कार्यगत स्वायत्तताको सम्मान गर्न वातावरण सिर्जना गर्नु पर्नेछ।

(च) पदाधिकारीहरुले एकअर्काको व्यक्तिगतरुपमा टिका टिप्पणी गर्नु हुँदैन तर पदाधिकारीको कामसँग सम्बन्धित बिषयमा स्वस्थरुपमा एक अर्काको कमी कमजोरी तथा सवल पक्षहरुलाइ औंल्याउन कुनै वाधा पुग्ने छैन।

(छ) पदाधिकारीहरुले एक अर्काका बिषयमा सकारात्मक तवरले छलफल गर्ने, सुझाव दिने, आलोचना तथा टिप्पणीहरु राख्नपर्नेछ र एक अर्कालाइ पदीय काम गर्नमा सहयोग, उत्साह र प्रेरणा प्रदान गर्नुपर्नेछ।

३.११ सामाजिक मान्यता विरुद्धका आचारहरु निरुत्साहित गर्दै,

(क) कार्यालय समयमा वा पदीय कामका सिलसिलामा मादक वा लागु पदार्थको सेवन गर्नु हुँदैन । कार्यालय हाताभित्र तथा सार्वजनिक सभा, समारोह, बैठक, आदि स्थलहरुमा मद्यपान, धुम्रपान, खैनी, सूती, गुटका वा पान सेवन गर्न हुँदैन।

(ख) अन्धविश्वास, अपसस्कृति, रुढीवादजस्ता पुरातन एवम अबैज्ञानिक मान्यता तथा चालचलन विरुद्धका सामाजिक रुपान्तरण प्रकयामा सक्रिय सहभागिता जनाउन पर्दछ।

(ग) पदाधिकारीहरुले सार्वजनिक स्थल तथा खुला ठाऊँमा जुवा, तास खेल्ने, बाजि लगाउन आदि जस्ता व्यवहारहरु गर्नु हुदैन।

(घ) पदाधिकारीले काननतः मानव अधिकारका हनन ठहरिने, कानुनले वन्देज लगाएका तथा सभा वा कायपालिकाले आफ्ना क्षेत्रभित्र सामाजिक मर्यादा विपरितका भनी तोकेका समुदायमा प्रचलित कुरीतिहरुले बढावा पाउने व्यवहार गर्नु हुदैन।

(ङ) विभिन्न जातजाति वा धर्म सम्प्रदायका प्रचलित सामाजिक सस्कारहरु जस्तै, विवाह, ब्रतबन्ध, पास्नी, जन्मात्सव, भोज, आदिमा समुदायमा गलत प्रतिस्पर्धाका भावना ल्याउने खालका तडक भडक गर्नु हुँदैन र तडकभडक गर्न अरुलाइ प्रोत्साहन गर्नु हुदैन ।

(च) पदाधिकारीका हैसियतले कुन निर्णय गदा राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक वा कुन पनि आधारमा तेरोमेरा भन्न पक्ष नलिइ तटस्थ भूमिका निवाह गर्नुपर्दछ।

(छ) लिङ्ग, उमेर, भाषा, धम, आथिक अवस्था आदिका आधारमा भेदभाव जनाउन गरी अरुका सामाजिक संस्कार वा वगीय हकहितका बिषयहरुमा नकारात्मक टिप्पणी गन हदैन।

(ज) पदाधिकारील आफ्ना क्षेत्रभित्र विद्यमान सामाजिक करिति तथा कसंस्कारका रुपमा रहका वालविवाह, वहुविवाह, लैंगिक हिंसा, छाउपडी, बाक्सा बोक्सी, दहज दाइजा, छुवाछुत, जातिगत उचनीचता, व्यक्तिगत घटना दता नगन प्रबृति, खाप नलगाउन अवस्था, खुला दिशा आदिजस्ता प्रथा प्रचलनलाइ निर्मूल गन लागि पन पर्नेछ।

३.१२ स्थानीय तहबाट प्रदान गन सेवा, सुविधा, निर्णय प्रक्रिया र सूचनामा जनताका पहुँच बढाउन,

(क) प्रत्येक नागरिकलाइ सराकार हुन सेवा सुविधा र निणयबार सूचना माग भएमा उपलब्ध गराउन पन छ। तर प्रचलित कानुन तथा आचारसहितामा उल्लेख भएका तरिकाल बाहेक कुन पदाधिकारी, व्यक्ति वा समहलाइ आर्थिक कारोवारमा लाभ वा हानी पुग्न वा कसैका सम्पति वा जीउ–ज्यानमा हानी नोक्सानी पुग्न सूचनाहरु र गाप्य राख्न पन कुरा पसारण वा सार्वजनिक गन वा गराउन वा उपलब्ध गराउन हुदन।

(ख) शान्ति सुरक्षा, राष्ट्रिय अखण्डता, समुदायहरुका साहाद सम्बन्धमा खलल पन खाल सूचनाहरु सार्वजनिक गन वा गराउन हदैन।

३.१३ वदनियत तथा अनधिकृत काम गन गराउनबाट रोक्न,

(क) प्रचलित कानुन बमोजिम आफूलाइ प्राप्त अधिकारका पयाग गदा वदनियत वा स्वेच्छाचारीरुपमा गन वा गराउन हदैन। यस्ता अधिकारका पयोग खला एव सहभागितामूलक रुपमा छलफल गरी गन पर्नेछ।

(ख) आफ वा अन्य कुन व्यक्ति वा सस्थाबाट अन्य पदाधिकारी वा कार्यालय/सघसस्था वा कर्मचारी वा व्यक्तिलाइ अनधिकृत काम गराउन हुँदैन।

३.१४ लैङ्गिक समानताका प्रबर्द्धन गद,

(क) कसैलाइ लिङ्गका आधारमा भेदभाव झल्कन कुन काय गन हदैन। लिङ्गका आधारमा कसैका क्षमतामाथि आँच आउन गरी कुन कामकाज गर्न, नीति, कानुन वा संरचना बनाइनेछन।

(ख) फरक लिङ्गका पदाधिकारी, कर्मचारी, सेवागाही तथा आम नागरिकप्रति अस्वस्थ आलोचना गर्ने, जिस्क्याउन तथा उनीहरुका मनोवल घटाउन खालका अभिव्यक्ति दिने, दिन लगाउन वा कुन पनि

माध्यमवाट कुन यौनजन्य दराशय हुन खालका कुन कामकारवाही गन गराउन वा यौनजन्य अस्लिल तस्विरहरु प्रकाशित गर्ने, पदर्शन गर्ने, आशय देखाउने, अनुचित लाभका दृष्टिल काममा अल्झाउन जस्ता हैरानी पान व्यवहार गन वा गराउन हुदैन।

(ग) लेखेर, बोलेर, भाषण गरर वा जुनसुक माध्यमबाट पनि महिला तथा पुरुषबीचमा भेदभाव जनाउन खालका काम वा व्यवहार गन वा उखान टक्का, थेगा वा शब्दहरुका प्रयोग गन गराउन हदैन।

(घ) लैङ्गिक आधारमा भएका घरेल हिंसा र भेदभावका घटनाहरुलाइ लुकाउन र गोप्य राख्न काय गन वा सहयोग पऱ्याउन गन गराउन हदैन।

३.१५ बालवालिकाका सर्वाङ्गिण विकास र हकहितप्रति सचेत रहंद :

(क) वालवालिकाका सार्थक सरोकारका बिषय तथा स्थानीय विकास र शासन प्रक्रियामा वालवालिकाका सार्थक सहभागितालाइ होच्याउन वा अवमूल्यन गन विचार, अभिव्यक्ति दिन वा त्यस्ता व्यवहार गन गराउन हुँदैन।

(ख) आफ्ना परिवारमा बालश्रमिक राख्न हुँदैन । समदायमा बालश्रम वा बालशोषणलाइ संरक्षण वा प्रात्साहन हुन कुन किसिमका क्रियाकलाप गन गराउन पाइनेछैन।

४. सार्वजनिक सम्पतिका प्रयोग तथा सुविधा सम्वन्धी आचारहरुः सार्वजनिक सम्पतिका पयोग तथा सुविधा सम्वन्धमा दहायका आचारहरु पालन गन प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछौ,

४.१ पदाधिकारी तथा कर्मचारीका सुविधाका लागि छटयाईएका सेवा वा सुविधा वा भत्ता आफ्ना आन्तरिक श्रोतका कति अंश हुन आउछ भन्न एकीन गरी सभामा छलफल गरी आम नागरिकलाइ जानकारी दिइ किफायति रुपमा न्यूनतम सुविधाका व्यवस्था गरिनेछ।

४.२ पदाधिकारील कानुन बमाजिम तथा कार्यालयका काममा वाहेक स्थानीय तहका मानवीय, आर्थिक वा भौतिक साधन श्रातका आफ वा अन्य कुन व्यक्तिबाट पयाग वा उपयोग गन वा गराइनछैन।

४.३ आफ्ना पदीय आहदाका आधारमा कुन समिति, संस्था वा व्यक्तिहरुबाट निजी सेवा तथा सुविधाहरु लिन वा लिन लगाइन छैन।

४.४ स्थानीय तहका सेवा प्राप्त गर वा सार्वजनिक सम्पतिका पयोग गरेवापत पदाधिकारी, कर्मचारी वा अन्य कुन व्यक्ति वा संस्थाल कानुन बमोजिम तिन बुझाउन पन कर, शल्क, सेवा शुल्क दस्तर, भाडा बुझाउनबाट छट लिनेदिन गरी निणय गन वा गराउन हुँदन।

४.५ स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुल आफूल प्राप्त गन सुविधाहरुका विवरण आम जानकारीका लागि स्थानीय तहमार्फत सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

५. नीति निर्माण, योजना तर्जुमा र निर्णय गर्दा पालन गर्नुपर्ने आचारहरु : नीति, निर्माण, योजना तर्जुमा र निर्णय गदा गदा दहायका आचारहरुका पालन गन गराउन दहाय बमोजिम गरिनेछ,

५.१ निर्णय प्रकृयामा भाग लिनुपूव बैठकमा जानकारी दिनुपन (१) पदाधिकारील आफ समेत संलग्न भइ कुनै निर्णय गर्नुपन बैठकमा छलफलमा भाग लिनुपूव देहाय बमोजिमका सूचनाहरु सम्वन्धित भए सो दिनुपर्नेछ :

(क) स्थानीय तहको भना प्रकया, खरीद, बिक्री वा ठक्कापट्टाका निर्णय प्रकया, कुन किसिमका दण्ड जरिवाना वा मिनाहा गन निर्णय प्रकया, कुन पक्षसगका सम्झौताका म्याद थप वा खारजीका बिषयमा वा त्यस्त कुन निणय गर्नुपन विषयसँग सम्बन्धित व्यक्तिसँग आफ्ना कुन स्वाथ वा रिसइवी वा लेनदेन वा अन्य कुन प्रकारका नाता, सम्वन्ध रहेका भए सा करा,

(ख) स्थानीय तहको नीति निर्णयबाट प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षरुपमा लाभ वा हानी हुने व्यक्ति, संस्था, पक्ष वा कम्पनीसँग लिनुदिन भए सोका बिवरणहरु,

(ग) कुनै पेशा वा व्यवशायिक सघसस्थामा पदाधिकारीका पतिनिधित्व, लगानी, शयर, हित वा स्वाथ भए साका बिवरण र त्यस्ता काममा लगाउन सस्था सम्बन्धी विवरण,

(२) यदि कुन पदाधिकारीका निणय गर्नुपन पक्ष वा बिषयसंग सम्बन्ध रहेछ भन बैठकका अध्यक्षल त्यस्ता पदाधिकारीलाइ बैठकका निर्णय प्रकयामा तटस्थ रहन वा भाग नलिनका लागि निर्देश गन पर्नेछ।

(३) पदाधिकारील कुन विकास निर्माण कार्यका लागि गठन हुन उपभोक्ता समितिमा रही काय गन हदैन।

५.२ सहभागितामूलक तथा पारदर्शीरुपमा नीति निर्माण र निर्णय गन :

(क) पदाधिकारीहरुल योजनाका छनौट, प्राथमिकीकरण, कायान्वयन, अनुगमन, मूल्यांकनका विषयहरुमा लाभग्राही, उपभाक्ता तथा सरोकारवाला समूहका व्यापक सहभागिता र प्रतिनिधित्व गराएर निणय गर्नुपर्नेछ।

(ख) स्थानीय तहबाट निणय दिनपन विषयहरु, नियुक्ति वा सेवा सुविधा दिन वा लिन विषयका कुराहरु पारदर्शीरुपमा गन पर्नेछ।

(ग) स्थानीय तहका बठकहरु आम जनताका लागि खला गन उचित प्रकृयाहरु निधारण गन पर्नेछ।

(घ) निर्णय गर्दा कानुनल तोकेका अवधिभित्र निर्णय गनपछ । कानुनले समय नतोकेका अवस्थामा बिषयको प्रकृति हेरी यथासम्भव छिटा र उपयुक्त समयावधिभित्र निर्णय गन पर्नेछ ।

तर कुनै कारणल निर्णय गन लाग्न समयावधि लम्विने भएमा वा निर्णय गर्न नसकिने भएमा सोका तथ्यपर्ण जानकारी संवन्धित पक्षलाइ उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

(ङ) पदाधिकारीले नागरिक वा सेवाग्राहीलाई नअल्याउन गरी स्पष्ट राय तथा सल्लाह दिन पर्नेछ ।

६. पुरस्कार, उपहार, दान, चन्दा वा निजी सेवा, सुविधा र लाभ ग्रहण सम्बन्धी आचरण: पुरस्कार, उपहार, दान, चन्दा वा निजी सेवा, सुविधा र लाभ गहण सम्बन्धमा दहायका आचारहरुका पालन गन गराउन प्रतिबद्ध रहदै,

(क) कानुन बमोजिम आफ्ना कर्तव्य निर्वाह गन सिलसिलामा कसैबाट कुन प्रकारका नगद वा सेवा सुविधाका रुपमा उपहार, पुरस्कार, चन्दा लिन हुदैन। त्यस्ता सेवा सुविधा दिनका लागि वाध्य पान कुन व्यवहार गन वा गराउन हदैन।

(ख) स्थानीय तहसंग कुन खास विषयमा स्वाथ निहित भएका वा सम्भाव्य स्वाथ भएका कुन पनि व्यक्तिबाट कुन प्रकारका मैत्री व्यवहार र आमन्त्रण, भोज भतेर, खानपिन, मनोरञ्जन, वसोवास सुविधा, भाडा सुविधा, आदि लिन वा दिन हुँदैन।

(ग) पदाधिकारीहरुल आफ्ना स्थानीय तहलाइ जानकारी नदिइ कन व्यक्ति, सस्था वा निकायबाट दान, वक्सिस, चन्दा, उपहार स्वीकार गन हदैन।

७. विकास साझेदार, गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संघसंस्था, निजी क्षेत्रसंगका साझेदारी सम्वन्धी आचरण: विकास साझेदार, गर सरकारी सस्था, सामदायिक संघसंस्था, निजी क्षेत्रसंगका साझेदारी गदा देहायका आचारहरुका पालन गन पतिबद्ध रहदै,

(क) विकास साझेदार, गैर सरकारी सस्था, सामुदायिक सघसस्था, निजी क्षेत्रसग संस्थागत सम्वन्ध र समन्वय पबर्द्धन गरिनछ। व्यक्तिगत लाभहानीका आधारमा व्यवहार गरिनेछैन।

(ख) विकास साझेदार, गैर सरकारी सस्था, सामुदायिक सघसस्था, निजी क्षेत्रसगका आफ्ना क्षेत्रभित्रका योजना, कार्यक्रम, बजट तथा पतिवेदन कायलाइ एकीकृत रुपमा अगाडी बढाइनेछ।

८. निष्पक्षता, सम्मान र कदरपूर्ण व्यवहार सम्बन्धी आचरणहरु : पदाधिकारील आफ्ना कार्यसम्पादन गदा निष्पक्षता, सम्मान र कदरपण रुपमा गन देहायका आचारहरुका पालन गरिनेछ,

(क) स्थानीय तहका सस्थागत एव कार्यगत स्वतन्त्रता र निष्पक्षता अभिवृद्धि गन प्रयत्नशील रहन ।

(ख) पदाधिकारील पदीय कर्तव्य निवाह गदा वाहय वा आन्तरिक क्षेत्रबाट प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षरुपल आउन प्रभाव, प्रलोभन, दवाव, भनसुन, धम्की, आगह आदिबाट प्रेरित वा प्रभावित नभइ काय सम्पादन गन।

(ग) आफ्ना पदीय कर्तव्य परा गदा मोलाहिजा नराखी निर्भिक र स्वतन्त्रतापूर्वक काय सम्पादन गन गराउन ।

(घ) कुन कर्मचारीलाइ काय सम्पादनका सिलसिलामा अनुचित प्रभाव पान वा दबाब नदिन।

(घ) प्रचलित कानुनल निषेध गरेका कुन काय गन वा गराउन नहुन।

(ङ) कर्तब्य पालना गदा जानकारीमा आएका कानुन बमोजिम गोप्य राख्नपन विषय वा कागजात वा व्यहोरा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपबाट प्रकाशन गन वा गराउन नहुन।

(च) पदाधिकारील आफुल गन काम निर्धारित समयभित्र सम्पादन गरिनेछ। कानुन बमोजिम सम्पादन गनुपन काम समयभित्र सम्पन्न नगरी आफल गन काम पन्छाइने छैन।

(९) अन्य आचरणहरुका पालना : पदाधिकारीका अन्य आचरणहरु दहाय बमोजिम गन प्रतिबद्ध रहन्छौं,

(क) आफ्ना सम्पत्तिका विवरण तोकिएका समयभित्र सम्वन्धित निकायमा बुझाइ सार्वजनिक गन पर्नेछ ।

(ख) स्थानीय तहका काममा कुन प्रकारका असर पन सक्न गरी वा संविधान र प्रचलित कानुन विपरित हुन गरी स्थानीय तहका स्वीकती विना कसैवाट कुन प्रकारका दान, दातव्य, कासेली, उपहार आफुल स्वीकार गन र आफना परिवारका कुन सदस्यलाइ त्यस्ता बिषय स्वीकार गन लगाउन हुदैन। विदशी सरकार वा पतिनिधिबाट कन उपहार प्राप्त हन आएमा स्थानीय तहमा सा कराका सूचना दिइ निणय भए वमोजिम गन पर्नेछ।

(ग) स्थानीय तहका पूव स्वीकृति बिना कुन कामका निमित्त कन किसिमका चन्दा माग्न वा त्यस्ता चन्दा स्वीकार गन वा कुन किसिमका आर्थिक सहायता लिन हदैन।

(घ) नेपाल सरकार वा प्रदश सरकार वा स्थानीय तहका काम कारवाहीमा प्रतिकुल प्रभाव पन गरी कुन पत्रपत्रिकामा आफना वास्तविक वा काल्पनिक नामबाट वा वेनामी कुन लख प्रकाशन गर्न, अनलाइन समाचार माध्यम वा सामाजिक सञ्जाल वा रडिया वा टेलिभीजनद्वारा प्रसारण गन गराउन हुदैन।

(ङ) नपाल सरकार वा प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहका नीतिका विरोधमा सार्वजनिक भाषण दिन वा कुनै वक्तव्य प्रकाशन गर्न हदैन ।

(च) मुलुकी ऐन विहावारीका महलका विपरित हुन गरी विवाह गन गराउन हुदैन।

(छ) विदेशी मुलुकका स्थायी बसावास तथा डि.भी.का लागि आवेदन गन हुदैन।

(ज) पदाधिकारील पदीय मर्यादामा आंच आउन गरी कुन समह वा व्यक्तिसग कानुन विपरित वाता गर्ने, सभौता गन काय गन गराउन हदैन।

भाग – ३

प्रचलित कानुन बमोजिम पालन गर्नुपर्ने आचारहरु

१०. प्रचलित कानुनको प्रभावकारी कार्यान्वयन : (१) नेपालका संविधान, प्रचलित सघीय तथा प्रदश कानुन, अदालतका निणय वा आदश तथा कानुन बमाजिम सघ वा पदेशल दिएका निदशनका सम्मान र पालना गन र साको तत्परतापूर्वक पभावकारी कार्यान्यवन गरिनेछ।

(२) प्रचलित कानुन बमोजिम पदाधिकारीहरुका सम्पत्ति बिबरण बुझाउन तथा सावजनिक गरिनेछ।

(३) पदाधिकारील प्रचलित कानुन बमोजिम स्थानीय तहका बेरुज तथा पेश्कि फच्छौंटका कार्यमा जिम्मबारी बहन गन पर्नेछ।

११. अख्तियार दुरुपयोग तथा भ्रष्टाचार निवारण सम्वन्धी कानुनको कार्यान्वयनमा सहयोग : (१) स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुले प्रचलित कानुन बमोजिम भ्रष्टाचार वा अख्तियारका दुरुपयोग हुने किसिमका आचारहरु गन वा गराउनु हुदैन।

(२) स्थानीय तहका पदाधिकारीले स्थानीय तहमा प्रचलित कानुन बमोजिम अख्तियारका दुरुपयोग ठहरिन कुन काम वा व्यवहार भएमा सम्बन्धित निकायमा जानकारी दिनुपर्नेछ र सम्बन्धित निकायबाट हुन छानविन, अनुसन्धान तथा जाँचवुझमा सहयोग गन पर्नेछ।

(३) पदाधिकारीले आफूले थाहा पाएको भ्रष्टाचार मानिन कार्यहरूको सूचना दिन र लिने गर्नु पर्दछ, त्यस्तो सूचना लुकाउन र लुकाउन सहयोग गर्नु हुदैन।

(४) पदाधिकारील आफ्ना कार्यसम्पादन गर्दा स्वार्थको द्वन्द्व देखिन सक्न बाह्य क्रियाकलाप, रोजगारी, लगानी, सम्पत्ति, उपहार वा लाभ लगायतका कुराहरू बारे स्पष्ट गरी कार्य सम्पादन गन पर्दछ।

(५) भ्रष्टाचारबाट आर्जित सम्पत्ति राख्ने, लुकाउन तथा प्रयोग गन जस्ता कार्यलाइ दुरुत्साहन गर्न पर्दछ ।

(६) भ्रष्टाचारबाट आर्जित सम्पत्तिका खोज तलास, रोक्का, स्थानान्तरण, नियन्त्रण, जफत एव फिर्तासम्बन्धी कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन पर्दछ ।

(७) पदाधिकारीले आफूले र आफनो परिवारका नाममा कुन जायजेथा खरीद गर्दा सार्वजनिक गरेर गन पर्नेछ।

१२. निर्वाचन आचारसंहिताका पालन गर्नुपर्ने : (१) स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरुले निर्वाचनका बखत पालन गर्नुपन आचारहरु निर्वाचन आयोगले तोक बमोजिम पालना गन पर्नेछ।

(२) स्थानीय निकायका पदाधिकारीहरुले निर्वाचन आचारसंहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा पालन गन गराउन सहयोग गर्नुपर्नेछ।

(३) स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुले आफ्ना ओहदाका आधारमा प्राप्त सुविधाहरु निर्वाचन प्रचार प्रसार वा सोसँग सम्बन्धित पयोजनका लागि आफ वा अरु कसैबाट प्रयोग गन वा प्रयोग गराउनका लागि दिन हुँदैन।

(४) निर्वाचन प्रयोजनका लागि यस्तो सुविधा दिन वा लिनका लागि स्थानीय तहहरुबाट संस्थागत रुपमा कुनै निर्णय गन वा गराउनु समेत हुदैन।

१३. आचारसंहिताको कार्यान्वयन तथा सार्वजनिकीकरणका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्नुपर्नेः (१)

आचारसंहिताका कार्यान्वयन तथा सार्वजनिकीकरणका लागि देहायमा उल्लेखित व्यवस्थाहरु गरिनेछ,

(क) आचारसंहिताका कार्यान्वयन समितिको व्यवस्था गरिनः कार्यपालिकाले अध्यक्ष वा प्रमुख वा कार्यपालिकाले तोकेको सदस्यको संयोजकत्वमा आचारसंहिता कार्यान्वयन समिति गठन गरिनेछ । सो समितिले नियमित रुपमा आचारसंहिता कार्यान्वयनको पक्षलाइ सहयोग पऱ्याइ कार्यपालिकाका बैठकमा नियमित प्रतिवेदन दिनु पर्नेछ।

(ख) अनुगमन समितिलाइ सहयोग पुऱ्याउन पन : यस आचारसहिताका प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि अनुगमन समितिलाइ आवश्यक पन सहयोग उपलब्ध गराइनेछ।

(२) पदाधिकारीले आफ्ना कार्यविभाजन तथा कार्यसम्पादन नियमावलीका व्यवस्था बमोजिम जवाफदेही, पारदर्शी सेवा पवाहका प्रबन्ध गन देहाय बमोजिम गर्न गराउन आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ,

(क) नागरिक वडापत्र बमोजिम काय सम्पादन गर्नुपन, नागरिक बडापत्र सम्वन्धित सबैको जानकारीका लागि सबैले देख्न ठाउँमा टाँस गन गराउन पर्नेछ।

(ख) स्थानीय तहले नागरिक बडापत्रमा उल्लेख भए अनुसार छिटो छरिता सेवा प्राप्त नभएमा सा उपर गुनासा सुनुवाइ हुने र छानबिनबाट सेवाग्राही पक्षलाइ कुन क्षति

वा हैरानी व्यहोर्नुपरेको देखिएमा पिडित पक्षलाइ उचित उपचार र क्षतिपूर्ति उपलब्ध हुने व्यवस्था गन गराउन पर्नेछ।

(३) कुन पनि पदाधिकारील आफुकहाँ आएका गुनासा तत्कालै सुन्न व्यवस्था मिलाइ फछर्योट गर्नु पर्नेछ।

भाग – ४

आचारसंहिताका पालन गर्ने गराउन व्यवस्था

१४. आचारसंहिता अनुगमन समितिको गठन : (१) कुन पदाधिकारीले यस आचारसंहिता तथा अन्य प्रचलित संघीय, प्रदेश र स्थानीय कानुन बमोजिम पालन गर्नुपन आचारहरु उल्लंघन गरे, नगरेको सम्वन्धमा जाँचबुझ तथा अनुगमन गर्नका लागि सभाल सभाका सदस्यहरुमध्येबाट देहाय बमोजिमका एक पदाधिकारीका आचारसंहिता अनुगमन समितिका गठन गरिनेछ।

क.	सभाका सदस्यहरुले आफूमध्येबाट छनौट गरेको एक जना	संयोजक
ख.	सभाका सदस्यहरुले आफूमध्येबाट छनौट गरेको कम्तिमा एक जना महिला सहित दुई जना	सदस्य
ग.	कार्यकारी अधिकृतले तोकेको स्थानीय तहको एक जना अधिकृत कर्मचारी	सदस्य सचिव

(२) अनुगमन समितिका संयोजक, सदस्य तथा सचिवमाथि न यस आचारसंहिताका उल्लंघनमा उजुरी परी निर्णय गर्नुपन अवस्था भएमा सो बिषयका छलफल, जाँचवुझ तथा निर्णय प्रकृयामा नीज सहभागी हुन पाउन छैनन।

(३) यस आचारसंहिताका संयक्त रुपमा उल्लंघन गरेको भनी अनुगमन समितिका संयोजक, सदस्यहरु तथा सचिवमाथि कुनै उजुरी परेकोमा त्यस उपर सम्बन्धित कार्यसमितिले छानविन गरी त्यसपछि बस्ने सभाको बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ।

(४) अनुगमन समितिका सदस्यहरुको पदावधि दुइ बर्षका हुनेछ। यस समितिका सदस्यहरु लगातार दुइ कार्यकालभन्दा बढीका लागि निर्वाचित हुन सक्न छैनन।

तर स्थानीय तहको कार्यकाल समाप्त भएका अवस्थामा यस समितिका पदावधि स्वत : समाप्त भएका मानिनेछ।।

१५. अनुगमन समितिको काम, कर्तव्य तथा अधिकार : (१) अनुगमन समितिका काम, कर्तव्य तथा अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ,

(क) कुनै पदाधिकारीले आचारसंहिता उलंघन गरे, नगरेको सम्वन्धमा उजुरी परेमा वा जानकारी हुन आएमा सो उपर जाँचबुझ तथा छानविन गन सक्ने।

(ख) जाँचवुझ तथा छानविनका सिलसिलामा समाव्हान जारी गर्ने र साक्षी प्रमाण बुझ्न अधिकार हुने।

(ग) अनुगमन समितिका सदस्यहरुले स्थानीय तहको सिफारिश तथा आमन्त्रणमा स्थानीय तहको जुनसुकै बैठकमा उपस्थित भई आफ्ना कामका बिषयमा जानकारी दिन सक्नेछन।

(२) अनुगमन समितिका कामका लागि आवश्यक जनशक्ति, काम गर्ने ठाउँ, सामग्री तथा उचित वातावरण बनाईदिन जिम्मेवारी सम्बन्धित स्थानीय तहको हुनेछ।

१६. अनुगमन समितिको बैठक तथा कार्यविधि : (१) अनुगमन समितिका कार्य संचालन विधि देहायमा उल्लेख भए अनुसार हुनेछ,

(क) अनुगमन समितिका बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ।

(ख) अनुगमन समितिका बैठकको निर्णय बहुमतको आधारमा हुनेछ।

(ग) अनुगमन समितिल कारवाही गर्दा सम्बन्धित पदाधिकारीलाइ सफाइ पेश गन उचित मौका दिन पर्नेछ।

(घ) अनुगमन समितिल जाँचबुझबाट देखिएको बिवरण सहितको राय प्रतिवेदन सम्वन्धित कार्यपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ।

(२)अनुगमन समितिका बैठक तथा जाँचबुझ सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैल तोक्न सक्नेछ।

१७. अनुगमन समितिका सदस्यहरुका सेवा तथा सुविधा : अनुगमन समितिका सदस्यहरुको बैठक भत्ता तथा अन्य सुविधाहरु स्थानीय तहले तोके वमोजिम हुनेछ।

१८. उजुरी : (१) स्थानीय तहका कुनै पदाधिकारीले पेशागत आचार उल्लंघन गरेकोमा त्यस विषयमा अनुगमन समिति समक्ष उजुरी दिन सकिनेछ।

(२) माथि (१) वमोजिम दिइन उजुरीमा कुन पदाधिकारीले कुन आचार उल्लंघन गरेका हो सोको आधार प्रमाण खुलाउनु पर्नेछ। स्थानीय तहले उजुरी फारामका नमूना वनाइ सवैले सजिल प्राप्त गर्नसक्न स्थानमा राख्नुपर्नेछ ।

(३) उजुरीको सम्वन्धमा कारवाही माग गर्दा अनुगमन समितिल उजुरीकर्तासंग थप विवरण वा कागजात माग गन सक्नेछ।

१९. गोप्य राख्नुपर्ने :(१) अनुगमन समितिले उजुरीकताको नाम गोप्य राख्न पर्नेछ।

(२) प्राप्त उजुरीका आधारमा कुन पदाधिकारीमाथि लागेका आरोपमाथि छानविन जारी रहेको अवस्थामा आरोपित पदाधिकारीका नाम समेत गोप्य राख्न पर्नेछ।

२०. जांचवुझ : (१) यस आचारसंहितामा उल्लिखित आचारहरुको उल्लंघन गरेको बिषयमा अनुगमन समितिका राय सुझाव वा प्रतिवेदन आवश्यक कार्वाहिका लागि कार्यपालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ । प्रतिवेदन पेश गर्नुपूव सो समितिल देहायका प्रकृयाहरु परा गन पर्नेछ।

(क) कुनै पदाधिकारीका विरुद्ध आचारसंहिता उल्लंघन गरेको कुनै उजुरी परेकोमा वा कुन जानकारी प्राप्त भएकोमा त्यसको आधारमा अनुगमन समितिल कार्वाही गर्न आवश्यक छ वा छैन भनी जाँचवुझ गन वा गराउन सक्नेछ।

(२) जाँचवुझ गदा कुन पदाधिकारी उपर कारवाही गर्नुपन देखिएमा अनुगमन समितिल त्यस्तो पदाधिकारीलाइ सफाइ पेश गर्न उचित मौका दिन पर्नेछ।

(३) सफाइ पेश गन मौका दिंदा सम्बन्धित पदाधिकारी विरुद्ध लागेको आरोप र त्यसका आधारहरु प्रष्ट गरी आवश्यक कार्वाहीका लागि कार्यपालिकाका बैठकमा पेश गर्नुपर्नेछ।

२१. अनुगमन समितिको सिफारिश कार्यान्वयन गन : (१) अनुगमन समितिल यस आचारसंहितामा उल्लेखित कुराहरुको पालन भए नभएको सम्वन्धमा आवश्यक राय, सुझाव तथा सिफारिश सहित कार्यान्वयनका लागि कार्यपालिकामा पेश गन पर्नेछ।

(२) अनुगमन समितिबाट प्राप्त प्रतिवेदन तथा राय, सुझाव र सिफारिश उपर कार्यपालिकामा छलफल गरी आवश्यक निर्णय सहित कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ।

(३) आचारसंहिताका पालनका बिषयमा स्थानीय तहमा छलफल हुँदाका बखत सम्बन्धित पक्षका प्रतिनिधीहरुलाइ सहभागी गराउन सकिनेछ।

२२. आचारसंहिताको उल्लंघनमा सजाय : (१) यस आचारसंहिताका कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय तहबाट सजायको रुपमा देहायमा उल्लेखित एक वा सोभन्दा बढी प्रकृयाहरु अपनाउन सकिनेछ।

(क) सम्बन्धित पदाधिकारीलाइ सचेत गराउन।

(ख) आलोचना तथा आत्मालोचना गन लगाइ सोको जानकारी सार्वजनिक गन लगाउन ।

(ग) सार्वजनिक सुनुवाइका लागि सार्वजनिक गर्ने, गराउन

(घ) प्रचलित ऐन कानुनका उल्लंघन भएका अवस्थामा सम्बन्धित निकायमा सूचना दिन र आवश्यक कार्बाहीका लागि लेखी पठाउन।

(२) आरोपित पदाधिरीमाथि भएको कुन पनि कार्बाहीका बिषयमा निज कुन राजनीतिक दलसंग आवद्ध भएका हकमा सम्बन्धित राजनितिक दललाइ जानकारी गराउन पन।

२३. कार्वाहीको बिबरण सार्वजनिक गर्नुपर्ने : आचारसंहिताका कार्यान्वयनका सम्वन्धमा पदाधिकारीमाथि भएको कार्वाहीको बिवरण आम जानकारीका लागि स्थानीय तहको सूचनापाटी र स्थानीय पत्रपत्रिकामा प्रकाशित गर्नु पर्नेछ। सोको जानकारी राजनीतिक दलहरु, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, निर्वाचन आयोग, प्रदेश सरकारको सम्वन्धित विभाग/निकाय, स्थानीय प्रशासनलाइ गराउनु पर्नेछ।

भाग – ५
विविध

२४. आचारसंहिताको पालन गन सबैको कर्तव्य हुने : या आचार संहिताको पालना गन पदाधिकारीका जिम्मेवारी तथा कर्तव्यको एक अभिन्न अंगका रुपमा रहनेछ।

२५. पदाधिकारीलाई आचारसंहिताको जानकारी दिनुपर्ने : या आचारसंहिता स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाइ अनिवार्य रुपमा जानकारी दिई हस्ताक्षर गराइ लागू गन पर्नेछ।

२६. सरोकारवालाहरुलाई आचारसंहिताको जानकारी उपलव्ध गराउनुपर्ने : स्थानीय तहका पदाधिकारीका आचारसंहिता, समय समयमा आचारसंहितामा भएको संशोधनका बिबरण तथा आचारसंहिताका कार्यान्वयनका बिबरणहरुको जानकारी बार्षिकरुपमा स्थानीय तहका राजनीतिक दलहरु, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय तथा प्रदेश सरकारका सम्वन्धित निकायलाइ गराउन पर्नेछ ।

२७. आचारसंहिताको कार्यान्यनमा राजनीतिक दलका सहयोग : (१) कुन पदाधिकारीबाट यस आचारसंहिताका उल्लंघन भएको ठहर भएमा निजमाथि लागेका आरोप तथा सो सम्बन्धमा सिफारिश भएको कार्वाहीको बिबरण समेत सम्बन्धित पदाधिकारी सम्बद्ध राजनीतिक दललाइ जानकारी गराउनुका साथै सार्वजनिक समेत गर्नु पर्नेछ ।

(२) जाँचवुझका आधारमा पदाधिकारी उपर कार्वाहीका लागि भएका सिफारिशको कार्यान्वयन गन वा सचेत गराउन काममा सरकारी निकाय एव राजनीतिक दलहरुको सहयोग लिन सकिनेछ।

२८. आचारसंहितामा संशोधन : (१) स्थानीय तहका सभाबाट आचारसंहितामा संशोधन गन सकिनेछ।

(२) आचारसंहितामा भएको संशोधनका जानकारी सम्बन्धित सब पदाधिकारी, कर्मचारी, तथा सरोकारवालाहरुलाइ दिनुपर्नेछ।

(३) निर्वाचन आचारसंहितामा संशोधन भएका खण्डमा आम जनताका जानकारीका लागि सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ।

(४) गाउँपालिकाले आफ्ना स्थानीय विशिष्ठता, कार्य प्रकृति र आवश्यकता अनुसार यस आचार संहितामा समय समयमा थप व्यवस्था समावेश गरी लागू गन सकिनछ।